

Pridplata na ciju god 3 for. na pol god 1 for. 50 nov. na četvert. 75. nov.
 Za Serbiu 30, 18, 7/3 Grosa. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisna svakoversna predmeta molimo na uredništvo uputiti.
 Napredna neprimamo.

God. II. U Kalači

U Četvrtak 22. Lipnja 1871.

Broj 25.

Velecinjenim Pridbrojnicima.

Stupili smo već u treći masec ovog četvrta, kojim iztiče pridplata mnogima od naših poštovanih čitatelja. Po dužnosti — koja nas veže prama ovog Lista, kano čedo gorkim trudom rodjeno i dosada uzdržavano — molimo prijatelje našeg milog roda, da se za vrijeme pobrinititi, pridbrojнике sakupljati i pridplatu uputstvom poštar-skim najlakše ovamo poslati dostojahu. Koji naše stanje poznaje, taj uvidja, da mi sve što u duši, srcu i posidu imamo na razvitak i probitak našeg milog roda virno žrtvujemo; al poklem svaki razboriti rodoljub i to uvidja, da su naše sile, bile one duševne ili materialne, veoma ograničene: za oto nestidimo se očitovati, da bez rečna roskog podpora zadugo iztrajati nećemo moći. Radi toga i opet molimo poštovane rodoljube, da nam pridplatnike sabiraju; a suradnike, da nas sa svoji spisi podpomažu. Mi ne smatramo sebe kao nenaknadljive, jel se nadamo da Bog nije ni za naš rod zaboravio, već buduć po svojem izkustvu poznajemo strašne tegobe svakog početka: bili bi radi samo donle iztrajati, dok se nebi pokazao muž na pozorištu koji bi borbu snažnijim silama priduzeo. Osićamo mi svakojako da nismo ovom podhvatu dorasli, i to žalostno gledamo, što lista barem oblik po sadanjem ukusu urediti a još manje prostor ovećati ne znamo. Al šta da činimo drugo, dok zaprike sile nadmašaju — već da bratsku pomoć ištemo. A buduć nam se Vila potužila da se stidi u vilajet jednokrila izlićati, zato će mo je od 1-og Srpnja

misečno dvaput al na pol arku izdavati. Cina ostaje 3 fr. na cilu, 1 fr. 50 nov. na po, a 75 novčića na četvrt godine.

Uredništvo.

Je li istina da oženjeni nisu hrabri vojnici?

Da je naša kuća i domovina pak u njoj sva imovina obranjena, to bez iznimke svi želimo; al da se ta obrana vrši po nama ili naši sinovi na to ridko pristajemo. I premda se u vojničtvu lipe i šarene haljine kroje, ipak slobodu svaki voli nego onaj strogi red, koji se nepokolebivim zaptom uzdržava.

Rata je uvik bilo i bitiće ga, dakle košto su ljudi od prva vika vojevali tako će i do posljednjek tribat vojničke čete sklapat. To svi znamo da je to u svih državah raznim načinom bivalo, i poklem je donle, dok o vičnjem miru nisu sanjali ljudi, manje vojnukah država potribovala, to je naravno da ta srića nije svakog mladića dostigla. Al od kad se po Europi mudri ljudi sdruživaju da države na održanje mira sklone, od tog doba već na toliko je došlo, da će najposli i nakazne i kljakave uvrstiti, jel vele nije pravo da oni kod kuće ostaju kad su u vojničtvu i takve stvari potribne, koje mogu i takvi ovršivati. Šta će biti ovim načinom od nas, kad već i popa i meštra u katanske teptere uvadaju; neće li patiti i nauk i trgovina pa i najviše gospodarstvo: o tom nećemo da za ovaj čas govorimo. Do-

sta nam je ovde zapitat šta će biti ovim načinom od čudorednosti, koju smo običavali dosad smatrati, kano jedini i najčvrstiji temelj državnog i društvenog osnova.

Izkustvo su stariji imali, da je i onda, kad su u vojnike i oženjene vrbicama uvezane nosili, mnogo kvara bilo buduć su ili na vik ili na mnogo godina tamo zaostajali. Al od kako je katanluk na sve mladiće namijenjen; od kako se vojništvo tako uređiva, da se posli koje godine vižbanja povraća u zavičaj svoj, i ako se mir nije pobunio više godina kod kuće ostaje, kao vojnik al ni momak ni čovik : od to doba već je prostor nečudorednost zauzela, i više ženidaba pomrsila, nego prije priko 50 godina. I to sve zato jel se u vojničko ravnateljstvo uvukla pridsuda : da oženjeni nemogu biti hrabri vojnici.

To nitko ne bi želio da naši vojnici slavu hrabrosti, koju su sebi junačtvom stekli, izgube, jel svaki rodoljub želi da mejdan vitežki održi i tako sve što je naše junački obrane. No mi od naše strane u ovoj pridsudi nikad nismo patili, i svakom prigodom smo tvrdili, da oženjeni ako neće biti kadri slaviti ime u vojničtvu sebi steći, to će se sigurno barem vridnim pokazati : da se ma kojem momku uporede. No vojnička je vlast to inače virovala, i po volji najlipše, najzdravie, najkrupnije mladiće izbirala, a nama slipe, kljakave kod kuće na rad i poso ostavljala, dočim su od onih uvršćenih mnogi štaku s obom kući doneli, koja ih je do groba pratila. Al od kako su Amerikanci siverni svoj rat vodili; od kako su Prusi s Francusi, gdi je boraca pola oženjena bila, rat vodili, i od kako se na veliku žalost svakog poštenog čovika Parižani sa svoji domorodci bili i to oženjeni veoma hrabro : od to doba počimaju zastarile vojničke oblasti uvidjat, da što su dosad virovali to nije bila istina, već samo okorila pridsuda.

Sad bi dakle već nastalo vrime da se u saboru počme razabirati u kakvim je savezu ženitba sdužnošću vojničkom, pak da se taj zakon koji momcima zabranjuje ženitbu gotovo do 23 izpunjene godine u starež baci kao takvi koga je absolutizam izmislio, i pridsuda uzdržavala. Vrime je nastalo da se svakom čoviku pravo od Boga dato povrati, da se može oženiti ili ne oženiti, i to onda kada se po njegovu okolnosti njemu koristno vidi. Država ima pravo od svakog gradjanina želiti da svoju domobransku dužnost vrši; al ne virujemo da bi se mogo takvi pravnik naći, koji bi smio tvrditi da bi država imala pravo i to narediti kada se tko može ženiti : to je naravno pravo na koje se nitko silovati ne može, niti se tko može toga lišiti. Košto se država o tom ne brine, šta će ostali činiti kod kuće kada ode onaj komu bi tribalo raditi da se obitelj uzdržaje, tako neka se o tom ne brine da li je ženjen ili neženjen : nemojmo naravnu slobodu tamo u veruge vezati gdi to spas države neizkuje.

DOMAĆI POSLOVI.

Srpski narodni sabor. Na srpskom saboru 3-eg Lipnja podigla se oštra rasprava o stvari, koja nas izbliže zanima.

Medju naukama, koje se imaju u preparandiji učiti biše i nimački i magjarski jezik pridložen. Nimački jezik biše bez veće pripirke primljen. Al kad dodje red na magjarski jezik, tu se tako vreve i graja podigla, da je pridsidnik gotovo prisiljen bio sabor raspustiti. Ovim pridlogu najvećma se protivili Krajišnici i Srimci, i posli žestoke pripirke većinom glasova bi odbačen. Mi kad s jedne strane žalosno gledamo u ovom pojavu znake velike ogorčenosti, s druge strane ne možemo odoliti da ne primetimo, da je to velika pogriška od braće Srbalja, kad magjarski jezik iz svojih većih škula izgnaju. Ako je nužno radi prosvite nimački učiti, nužno je i državni jezik, ne za ljubav Magjara nego mejdan da održati znamo. Ne bi li Miletić većeg upliva imao na ugarskom saboru da onako umi magjarski govorit kao srpski?

Želili bi naše mnijenje opširnije potvrditi ali zbog malog prostora moramo se zasada s ovim zadovoljiti.

5 og Lipnja su stigle kraljevske odluke, u kojima je „izborni red sabora“ odobren, naprotiv „ustrojstvo sabora“ i „zakon školskoga vića“ sa bitnim uslovljem promina natrag povraćen. Imamo primetiti, da je u ovoj sidnici mlogo slušaoca bilo, i kr. odluke kako na poslanike tako i na slušaoca su hrdjav utisak učinile. Ne znamo ili zato što su odluke magjarski pisane ili što su pridlozi saborski odbačeni bili.

Krajin a. U povistnici kraljevine Ugarske znameniti se slučaj dogodio. 8-og Lipnja izdana je jedna otvorena zapovid, uslid koje dvi regimente varaždinske, Zengg, Belovar i Ivanić razvojačiti se imaju. Istog dana su još izdane dvi naredbe, po kojima će nacrt buduće uprave te okoline jedan cesarski i kraljevski povirenik ustanoviti. Po našim mnijenju ovo ustanoviti pripadalo bi pravu Trojedne kraljevine a ne punomoći kraljevskoj.

KUĆNI POSLOVI.

D O P I S I.

? Iz Karlovaca 8. Lipnja. Prikjuče oko 6 sahati u veče padao je ovde i u okolini takovi grad (krupa led) kakovog ne pamte mlogi ljudi da su vidili. Padao je za nikih 6 časova — minuta — tako silno, da su mlogi s toga gorku cašu iskušenja ispili, jer to bi što neobično, nevidjeno a i strašno; mloge tice smlaćene, živina poubijana a i mlogi čovičanski stvor nakaznut je, do sad samo kako sam razumiti mogao, ovde u mistu probio je jednom čoviku i ženi glave, a koga je u polju bez zaklona našao, mogao je lako Bogu na istinu odpraviti — pošto je na mlogi misti trava satrvana, drva otrcana a vinogradi su sasvim potučeni da nećedu za više godina glavu podići. Jedina je u toj velikoj nesrići valjada srića ta : što isti grad nije se na široko prostro, već je više u duž kao pantljika zemljišta zahvatio. Protegao se ispod Vukovara priko Dunava duž šajkačkog bataljona u Banat; ošteti je slideće občine u koliko mi je do sad poznato : Karlovci, Kamenica, Majur, Ledince, Beočin, Čerević, Rakovac, Kovilj, Sv. Ivan, Zabalj, Melence Elemir, pa na ovaj prvi pogled može se misliti kakova je neizmerna šteta prouzročena, jer to ne biae grad — krupa — običnoga roda već taj je kao orase i golubija jaja velik padao i to čist nepomišan sa kišom, dakle taj

je čuda počinio, a kakovi je to veliki udar po naš narod koji po ovim krajevima živi? ne triba da vam dokazujem, kad to i sami najbolje znate.

Ovakome zlu i nevolji da je se jedino pomoći i doskočiti sa osiguravanjem ploda, ali to osiguravanje triba da biva kod društava solidnih, koja na dobrome glasu stoje, inače i sa time nije nam pomoženo, jer mloga takova nesolidna društva varku i obmanu sa time tiraju, pošto su im pravila vrlo zapletena i raztegnuta — elastična — tako: da se po njima čovik nikako dovitati ne može. Pored toga na mlogi misti premija — pristojba — je vrlo velika, ko na primer kod društva „Peštanskog“ koja zahtiva ovde u Karlovcima za osiguravanje od grade — tuče — 15 nastotnica. Pridodajmo ovome godišnji porez, skupu radnju koju plaćamo za nadnice, uloženo glavno — kapital — u zemljište, onda svaki mora uviditi da računa — reutabiliteta — ne možemo u našim vinogradima naći. Zato je već krajnje vreme, da se i mi jednom već postaramo i ustanovimo jedno društvo za osiguravanje, od vatre, vode, grada — krupe — i po smrti, koje bi bilo osnovano na međusobnom ujamčenom odnošenju, i koje bi najveću garanciju — sigurnu dobit svakome članu našega naroda u izgled stavljalo, pošto takova sva društva na osnovu kalkula i čistog matematičnog računa postojaju, po kojem niti društvu štete — a ni osiguravajućem kakove pritirane, na neistinitosti i privari osnovane koristi pružati smi.

Tu se mora sve u skladnost dovesti, niti društvu štete, a ni pojedinima špekulativne — čivutske — koristi — profita — da donese, već svakom dati samo ono, što je pravo i Bogu i ljudma. Da bi ovo i ovako najbolje moglo i znalo dati jedno društvo, koje je od nas samih sklopljeno na međusobnom ujamčenom odnošenju to držim, da nema sumnje, jer bi sve za nas same radili, a koće bolje, do li svaki sam sebi da želi?!

Može biti, da će mi kogod reći, da mi sami takovo jedno društvo nismo u stanju podići i održati? Tima odgovaram: zaviritie u listine pojedinih društava u monarkiji Austrijskoj, pa će te viditi koliko roda osiguravanja iz Srbije, Srima, Banata, Bačke, Baranje i ostalih naših krajeva ima? i odmah od prvog pogleda mislim, da će se svaki uviriti o mogućnosti podizanja takovog jednog društva.

Na noge dakle braćo lagane, usajedinimo sile naše i stvorimo ono što je moguće, a od koristi naše.

Neka uzme koje naše novčano društvo ovu misao u ruke svoje i neka započne na time raditi, budimo uvireni da će biti koristi i sriće.

Na pokon javiti mi je, da su ovde kod nas nadnice vrlo skupe, sada se plaća 1 fr. 20 - 30 nov. a bile su pre tuče 1 fr. 40 - 60 nov. a i po 2 fr. a. vr. na dan.

Matević, 14-og Lipnja. G. Uredniče! Vaša je dozvola bila: da vam ništo u vaš cinjeni list pišem. Sudbina me je na tako misto dovela gdi sam mislio da se je vaš List ukućio, al ovde o njemu toliko znadu, ko u Erdelju.

Ovo je jedna mala občina u gornjoj Bački medju Bajom i Subaticom, nastanjenje joj sačinjava jedina plemenita obitel, koja broji blizu 400 duša. Ta se plemenita obitel rodila pod imenom Piukovića od slavnog plemena slavjanskog. Ne bi htio reći: da je plemenitom postala radi povelje (lemeškog pisma), buduć je i onda kada

je ova svoju zakonitu cinu izgubila takom ostala zbog svojih naravnih krasnih slavjanskih svojstva.

Žali bože, što je onaj izrodni duh što je slavjansko pleme u Baji i Subatici saviše okužio i ovde svoje gajizdo razkrilio: pak oni, koji se učenošću i zvaniom odlikovali, za svoj rod nimalo se nisu brinuli. Takim se načinom samo moglo zgoditi, čemu bi se u Nimačkoj da čuju čudom čudili: da je n. p. ova občina mal akone priko 12 godina učionu i učitelja imala i plaćala, premda taj nikad nije ove familie dicu učio, već tobože samo poslove bilježničke obavljao, bolje rekuć odbavljao: jel kad se nikoji posli duga vrimenta prenuli, do boljeg uvidjenja došli, i uvidili, da je to dilo nečuveno, da se dica u svoj porodici od kolina do kolina ne poučavaju, pada će danas sutra iz komšiluka tribat za skupe novce pogadjat osobu, koja će trud i brigu obćeg danku nositi: onda oni tobože vodje obitelni zapitaše, šta ćemo činiti? Ako ovog neućitelja odpuštamo, ko će nam diobne po njemu zanemarene, i zamršene poslove razmršivati? dakle valja ga donle zadržati: neka ono uredi što je zapuštao.

Ni je li istina g. uredniče da bi ste vi na to odgovorili: da se nemože razborito izčekivati od čovika da će ono razmršiti, što je po njegovoj nemarnosti zamršeno postalo? vi biste dapače mislili: da će občina nastojat taku osobu što prije nabavit koja će u kratko te poslove u red dovesti, i sva sridstva uporabiti da se ni jedan dan nepropusti, već svaki čas na naknadu zanemarene obuke obrati? Al veoma se varate!

Vodje ove plemenite familie vele: ne bi kršćanski bilo, da se čovik liši službe koju je tako nečuveno zanemario dočim je po njima kršćanski da se dica ni u viri ni u štivenju ni u pisanju ni u računu priko toliko godina ne poučavaju, a obiteljski poslovi zamršavaju. Većina bi želila — od ovake kuge se oprostiti: ta svistnii roditelji pomilovali su se pak su u komšinsku občinu u drugi hatar i priko zime svoju dićicu u škulu slali; dok njihov učitelj zato jel nevrudno i nedostojno nosi ime učitelja grišuć proti Boga i čovika vuče plaću učiteljsku. Šta bi vi rekli o takvih vodjah kad bi još čuli, da se oni time hvale, da su dobro činitelji svoje duševno zanemareno obitelji?

Francuska je zbog toga potlačena, jel umne i svistne vodje nije imala ni u saboru. Bog bi dao, da ista u malom sudbina ne snadje ovu svake hvale vridnu familiju! i to zato jel su vodje izrodice, a i zrodica ne imavši korena u svojem narodu, neima ljubavi prama svojeg roda. Ipak se nadam, da ću skoro morati ove moje istinite riči povući, jel su vodje odredili: da nebilžnik i neućitelj ured dovede što je u bilžničkom poslu zamrsio, i na svoj rovaš nabavi boljeg od sebe učitelja, da raztira mrak koji se za 12—14 godina, po njemu na mladji narašćaj navukao.

Da se tko ima za ovu plemenitu občinu pobrinuti, mogla bi se tu i crkvice sgraditi, da se dvostrukim načinom prosvita razprostranjava, na boljak, razvitak i napridak obćinice; jerbo drugu polu ove obćine sačinjava bogati Almasya, koji silnu čeljad na svojem obširnom gospodarstvu zabavlja i tu je mnogo dobrih duša i dice za crkvu i škulu podobni, a bilo bi u toj familii ljudi, koji bi mogli žrtve nositi na oltar prosvite svojeg roda, bez da bi sebe obtrešili, buduć im je Bog dobra i izne-nada naslao a neimaju tišnje obiteli koju bi u blago zaviti želili. Al kad se božjeg dara plod na nevrudne i ne-

eg
iz-iti
je-
na
je
im
sli
l s
re-
ne
ja,
ko
ni
ati
om

og

ma
tvo
em
voj
la-
na-
id-na-
na
ke,
na
uće
nik
alo
koj.6
ru-
dao
lo-
ob-
rina
sadje
ak-

a a

lina

sri-
više

pod

Ba-
oz-še-
nce

ova

l —
bija

: taj

dostojne razsipa, onda ovi isti neimaju novčića, da ga na obrazovanje svojeg roda proizvodjaju premda taj š njima jedno ime nosi.

Neka je Bogu a ne ljudma hvala, što se zlo još nije u ovu obitelj uvuklo, kako bi ga tamo neprijatelj mogao uvesti. Ta to je bilo od vjkada stado bez pastira, priroda je u ovoj slavianskoj porodici blažena, košto je takva i ona zemlja, na kojoj se razvrižila. Ova je i sad u svoji zeleni nidri plodan rod razvila, tako, da ovde ljudi radostno izgledaju na došasću žetvu.

Stari Rodoljub.

RAZNE VISTI.

— U Rimu su 16-og držali jubileum na slavu, što je sadanji rimpapa 25 godina svojeg vladanja doživio. Osim Sv. Petra nijedan rimpapa nije bio sričan ovu godinu doživiti. Sadanji rimpapa Pio IX rodio se g. 1792. 13-og Svibnja. Godine 1827. postao je arcibiskupom a 1840-te kardinalom i g. 1846. 16. Lipnja dobio je trokrunu papinsku. S ovom prigodom spomeničemo, da je svega 257 rimpapa bilo. Što se njihove narodnosti tiče, to se četrnaest naroda mogu ponositi, da je od njihovih sinova bilo nekoliko i papinskom trokrunom ovinačanih, a medju ove narode možemo i naš slavjanski narod ubrojiti. Najviše papa po narodnosti bilo je Talijana i to na broju 202, dakle skoro $\frac{1}{5}$ svih nasljednika Petrovih. Za Talijani najviše je Grka — 13, — Francezah — 12 i Nimaca 10 na Petrovoj stolici sidilo. Od ostalih evropskih naroda bila su 2 Španjolca, 2 Portugaljca, 1 Holandez, 1 Englez i 1 Dalmatinac, Siksto naime Peti, sin ubogih roditelja iz Krusevaca u Boki kotorskoj, kako piše Andrija Kačić u svojem ugodnom razgovoru naroda slovinskoga. — Iz Azije bilo ih je 10, a iz Afrike 4, kojim se na glavi sjaše svitla kapa tiara. Jedini novi svit Amerika ni Australija nije još nijednog papu rodio.

— U Berlinu je slavodobiće je na uspomenu nimačkih pobjeda 16-og Lipnja nečuvenom svitlošću održano. Berlin još ovako slavodobiće nije vidio premda se u njemu već takih pet držalo. Čudan događaj: i katolička crkva i luteranska nimština istog dana su svetkovale; ali ona prva u žalosnoj nadi, da će joj državna vlast skoro propasti, a ova druga u odvažnoj namiri, da jedan nov svit ustanovi!

— Favr ministar francuski spoljašnjih poslova u jednoj je okružnici očitovao, da je pariški ustanak u najvećoj miri društvo „Internacional“ prouzrokovao. To je virovatno, jel ovo društvo više od 2.500.000 članova broji. I kad još dodamo ovom množtvu ona kojekakva rovarska društva, koja Internacional potpomagati običavaju, to onda možemo sebi pridpostaviti s kakvom moću razpolaze ovo užasno društvo. U svakoj državi ima jednog odbora, koji su svi podloženi englezkom odboru. Ovo društvo svoje buntovničko gnjizdo sad je u skupnovladi Šveic namistila, pa otud izdaje proglose, u kojima sirotinju protiv bogataša buni. Šta više, po ciloj Evropi sad su još ogorčeniji i brezobrazniji i svudan sastanke drže.

— U francuskom zakonodavnom tilu su razne stranke došli do sporazumljenja, da do dvi godine Francuska ima ostatak pod republikom (skupnovladom). Dotle svaka stranka nada se svoje protivnike nadobit.

— U Londonu, prvostolnom englezkom gradu strahovito se spori puko siromaštvo. Dokazuje godišnja daća koja se na njihovo izdržavanje obraća, ovaje 1866. god. bila 976,000 funti (funta = 10 fr.) a 1870. god. 1.466,000 funt.

— Ugušena pariška revolutia 200 kuća je pogorila; šteta iznosi 500 miliuna kuda valja dodati uništeno pokućstvo, pak će narast svota 700—800 miliuna; a ovamo nisu uračunane javne sgrade, koje su silne miliune koštale, i espap inostranih trgovaca, koji ako se naknadi, što je neobhodno, odneće do 60 miliuna. I to je sve razuzdana strast prouzrokovala, i skoro su ufatili gospoju skupocino odivenu koja je s petroleumom kuće palila. Iznášlo se takodjer, da su vojnički osnovane bile ženske ne samo koje su palile, već i koje su vitriol častnikom med oči livale. Ženska bisnoća sve je čoviče granice prišla, i paklenim duhom dihala.

— Jedanput smo već javili da u Perziji strašna glad bisni. Sad nam donose visti, da već jedan drugog jidu. Samo u jednom mistu su 50 dice ubili i pojili, šta više, ima mista, gdje i mrtve pokopaju pa izidu. Naravno, da se ovoj nesrici i kuga pridružila.

— Glas magjarskog novinarstva proti germanisacie nije bio glas u pustinji. Oglasi, koji su dosada obično nimački izlazili, sada izlazu na oba jezika.

— Za varmedju Bačku je izimenovan za nadžupana (föispan) zomborski odvitnik Karlo Mártonfy.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik peštanski 17-og Lipnja. Vuna sridnja izčešljana 94—96 fr.; sridnjo fina iste vrsti 100—103 fr.; sridnjofina suknarska 108—115 fr. — Svinji 26 $\frac{1}{2}$ —28 $\frac{1}{2}$ nov.; za iznos 28—28 $\frac{1}{2}$ nov. — Mast sa sudom 33—33 $\frac{1}{2}$ fr., brez suda 32—32 $\frac{1}{2}$ fr. — Slanina 28—29 fr. — Šijive u sudu 11 $\frac{1}{2}$ fr., u džaku 10 $\frac{3}{4}$ fr. — Med 30—32 fr. — Pekmez 9—9 $\frac{1}{2}$ fr. — Grašak 5—6 fr. — Sočivo 4 $\frac{1}{2}$ —7 fr. — Grah bili 4 $\frac{1}{2}$ —4 $\frac{3}{4}$ fr. — Paprika 14 $\frac{1}{2}$ —20 fr.

CINA RANE. Pešta, 17-og Lipnja. Čisto žito bantsko: 83 fnt. 5 fr. 60—70 nov. 87 fnt. 6 fr. 20—30 n.; — tisansko, peštansko, stol.-biogr.: 83 fnt. 5 fr. 65—75 n. 87 fnt. 6 fr. 25—35 n.; — bačvansko: 83 fnt. 5 fr. 60—70 nov. 86 fnt. 6 fr. 10—15 nov. — Raž 78—79 fnt. 3 fr. 75—80 n. — Ječam 68—70 fnt. 2 fr. 90 n. — 3 fr. 40 n. — Zob 43—45 fnt. 3 fr. 84—93 n. — Kukuruz, požunac 82 fnt. 3 fr. 50—65 nov. — Uzimajuć fnt. polag djumr. maže.

Baja, 17-og Lipnja. Čisto Žito: 83 fnt. 5 fr. 60 n. Napolica 78 fnt. 4 fr. — Raž 76 fnt. 3 fr. 20 nov. — Ječam 66 fnt. 2 fr. — Zob 44 fnt. 2 fr. — Kukuruz 90 fnt. 3 fr. 20 nov., sve po požunac.

Visina vode dunavske.

Pešta 19-og Lipnja 9' 7" nad 0. Požun 18-og Lipnja 9' 0" nad 0.

Poruke uredništva.

Karlovci: Volju vam samo u izvodu mogosmo izpuniti. — Bač: B. Uvrstiče se. — Aljmaš: R. A vi ste već tamo? primete našu toplu pozdrav.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

RODU ŠOKAČKOMU.

Govorkali naši didi stari :
Štovat ga je, koj za dom svoj mari,
Koj na domu stoku i tecivo
Nuz dičicu ljubi svoju živo.

Hiljade su prošle od te dobe,
Stoput su im priorali grobe ;
Ništa od njih do spomene mile
Nisu knjige srcu nam privile.

Nu je spomen, oj šokački rode !
Ljubav, pravda što te cilju vode ;
Plugom plužiš, jakom kosom mašeš,
Ratno doba britku sablju pašeš.

Zemlju oreš, svilnu travu kosiš,
Rodoljubjem svedir se ponosiš,
A ljuba ti na samotnu domu
Mlikom poji srce čedu tvomu.

Kolo igraš u stotinu dila
Oko svirca do prozorja bila,
Kolo puštaš, i laćaš se rada
Da nepati družina ti glada.

Svetcem si mi u Božijem hramu,
S tebe crkva u svetom je plamu,
Čist odilom, — čiste si mi duše,
Hrani, njeguj nebeski ju kruše !

Pradid ljubi praunuče svoje,
Unučetu dida pismu poje,
Čačko sinka obnaša na ruci,
Vesele se rodi i unuci.

Majka čedo milopojkom sladi,
Čedo raste u majčinoj nadi,

Majku gleda, čuva od uvréda
Hrani, ljubi i žalostit ne da.

Pastirče je o štap naslonjeno,
Zvonu na glas pada na koleno,
Kapu snima i Bogu se moli,
Da rod čuva nevolja i bóli.

Na zelenoj, svilnoj livadici
Šokačkoj si piva košutici,
Što jelenče svoje ogrljava
I na srcu majke uspavkava.

Rani rano stadom na poljane,
Ide kući, čim danak zamane,
Ljubi ruku majci i babajci,
Ljubu svija k srcu ogrljajci.

Na klupi je Slavjan i Slavjanka,
Oko njih je kolo do uranka,
U kolu je sinak i kćerčica
Hrabro, mlado Šokče i Šokica.

Ođilo im tkano ni pređeno,
Veće tankim zlatom izvezeno, —
Divna, čarna to su slavska dica,
Sjaj ih diči sunca i miseca.

Sve je lipo, sve je hvale vredno,
Sve nabožno, kršćansko i čedno,
Gostoljubno, pomno i napredno
Samo triba, rode ! jošter jedno :

Kako didi, tako dica rade,
Spomen starih prilazi na mlade —
Samo jedno, braćo i sestrice :
Bud'te vridni Šokci i Šokice !

Blaž.

MILANA HISTORIČNA PRIPOVIDKA ZA MLADEŽ I ZA RODITELJE.

OD NIKOLE GJORGJEVIĆ VUKIĆEVIĆA.

VI. UGLJAROV STAN.

Prid zoru vitar se utiši ; oblaci se razidju, i kiša pristane padati. Sve je tiho, sve je mirno bilo, i naposlidku bajna zorica pozlati vrhove tananih jela. Marko prisluškiša na vrati od kolibe je li knjeginica budna, i milo mu biše što je još spavala. „Bože moj ! — pomisli on u sebi, — kako je to veliki blagoslov tvoj, što si nam dao san i spavanje. San učini da zaboravimo svaku bedu koja nas tišti, i daje nam novu snagu, da ju može-

mo i nadalje podnositi. Fala ti otče nebeski na ovom tvom velikom daru. Kao što je sa ovim sanom, tako valja da će biti i s onim drugim smrtnim snom, kog ćemo svi pod zelenim busenjem boraviti. Zaista je ovaj smrtni san još veće blagodanje božje za ljude ; jer nas on oprašća od svake patnje i svakog stradanja, i za njim sliduje, ako smo ovde na zemlji dane života našeg kao što valja provodili, zora najlipše, najkrasnije budućnosti.

Malo čas izkrsne Ljubica kći Markova. Ona nosaše na ruci kotaricu, u kojoj je spremljen bijo Markov doručak, ručak i večera. Ona opazi da joj otac neveseo, i da mu nikakav teret na srcu leži, i zato ga zapita šta mu je. Marko mane rukom na nju da lakše govori da se ne bi knjeginjica Milana probudila, pa onda je odvede

na klupu od busenja i pripovidi joj cili nesrećni slučaj, koi se prošastu noć u Branislavu dogodijo. Divojčica je jednako plakala, tako, da joj je suza suzu sustizala.

Medjutim se probudi i Milana. Svitlost sunčana dopre kroz maleni prozorčić u kolibu i obasija njeno nježno lice. Razbudivši se i videći gdi je, siti se svojih jada i na novo počne plakati. Sa suzama na obrazčiču izidje ona iz kolibe, Marko i Ljubica ustanu sa svoga sidišta, i podju prid nju.

„Neplačite, dobra knjeginjice!“ — povede rič Marko, — nemojte ovo krasno jutro sa suzama pozdravljati. Vidite, kako je nebo posli noćasnje kiše i oluje, vedro i čisto, kako se biserne kapljice na lišću i cviču sjaju, kako toplo i umiljato sunce sija. Tako će isto i ova nezgoda, koja vas i vašeg svitlog roditelja postiže, brzo proći. Uzdajte se samo u gospodina Boga, od koga žalost i radost dolazi.“

Milana i Ljubica pozdrave se kao stare poznanice i drugarice. One se odavna vidile ni su, pa im bijaše začudo, kako su velike narastle.

Ljubica izvadi iz svoje kotarice krčak s mlikom i saspe mliko u zdilu, pa onda izvadi kruha i sira i sve postavi na stol, pa ponudi Milanu da doručkuje. Milana udrobi kruha u mliko i s drvenom kašikom u društvu s Markom i Ljubicom pojide ga, pa onda još ukusno izide krušku s kruhom.

Pošto se Milana jilom zadovolji i Bogu blagodari, rekne joj Marko : „Sad knjeginice idjite s Ljubicom mojoj kući, i budite tamo dok je Božija volja. Čim uzmogu gledaču da i ja kući dodjem. Medjutim budite zdravi, i nemojte plakati, ni tužiti. Pogledajte kako ptičice na drveću umilno pivaju. Blagi Bog se za njih stara; pa su s toga tako vesele. Za vas i za vašeg oca knjeginice, jamačno se još mlogo većma stara otac nebeski. Zato se utišite i budnite dobre volje. A ti Ljubice, kad do strmeni dodjete, pruži knjeginici ruku da ne padne i pozdravi mi mater. Tako, sad u ime božije podjite, i blagoslov Božiji neka vas prati.“

(Slidi.)

O ZDRAVLJU.

(Produženje.)

U prošastim broju smo već opomenuli, da je trudna žena svake pozornosti vridna. Za nju je škodljiva velika žalost, košto i prikomična radost. Svaka strast i po nju i po njezin plod pogibel sadržaje. Srčba, zloba, strah to sve neka idje daleko od nje. Običnu radnju kad obavlja sebe i plod svoj pokripljiva; al taka radnja bi po nju opasna bila o kojoj bi neobičnu snagu izviti morala. Što triba dizat, to joj ne triba obavljat : a od žestine i razladjenja nek se čuva. jutrom i večerom će se dobro umotat, a u jilu i piću pravilama umirenosti se upravljat. A kada svoje vrime dospije, umitna i trizna babica će kod nje babit, jel neuka i pijanica dite može lako umoriti, a na mater nevolju natirat, koja će je do groba pratiti; onda dakle troška ne triba žaliti jel tu od umitnosti zavisi običajno zdravlje, a više puta i život. I kada je u svoj krevet legla donle ga neće ostavit, dok god učena babica to za koristno nije našla. Bolje je da zato vrime pola kuće propane, nego da se zdravlje matere proremeti : onu štetu pomnjiva žena će naknadit, al narušeno zdravlje matere tušta puta ni hiljade ne mogu opraviti.

Štrašno dakle oni griše proti čovičanstva, proti se-

be, i svojeg bližnjeg, koji su tako neznani ili okrutni pa rodilji ne dadu svoj krevet izležati; što kako je za zdravlje potribno to može svaki kršćanin iz one zapovidi uvidit, što je Bog izdao u starom zakonu, koju je Blažena Divica Maria i u nov zakon uvela, kad je tu zapovid u rodjaju Isukrsta točno održala.

Ovu zapovid da rodilje vrše, koliko bi bola zaštedili, i koliko bi život produljili, dočim je sad ridko koju stariju ženu zdravu naći, i to sve zato, što svoje vrime po naredbi svetog pisma ne izvršavaju. Buduć ličnik nisam, i zato ne znam jila za rodilje naredjivat, al toliko znam, da ono što krv podpaljiva za rodilju ne može koristno biti, tako je svinsko, pačije i gušćije meso, vino i rakija, kojom tako poje pijanice babice rodilje samo zato, da se one mogu boljma ponapijati.

Za dite šta je dobro, to je Bog naravno označio, kad je u grude materine mliko ulio : al poklem ima slučajeva kada mati nije kadra svoje čedo dojiti, što za najveću nesgodu valja smatrati, to je naravno, da se dite tudjim mlikom mora odhraniti.

Zeno ako te je Bog za mati odabrao, i nemožeš da na svoji grudi ranka odgojavaš, traži mu barem taku dojilju, od koje neće tilo njegovo nikaki otrov u se primiti. Buduć se rana pokaziva ne samo na tilu već i na duši, kad je tražiš, nemoj to gledat, koja će najviše mlika imati, jel to se može i drugom jistbinom pomalo naknadjat; već motri : koja ima nevino srce, i dobru dušu. Samo ako te je ljuta nevolja natirala, onda primaj onu, koja je svoje srce grihom opoganila. I zato ovu svoju kao dojilje dužnost onda ćeš samo na drugu osobu prijet, ako si uvirena, da bi se tvoje zdravlje poremetilo, nemoj sve oma lako povirovat, ako te nastoje ove dužnosti lišiti, jel dobri Bog tako je to mudro uredio : da se ovim načinom matere zdravlje navadno neruši već kripi.

(Slidi.)

PROTI GUSINICAMA NA KUPUSU. Mlogim drugim sridstvima kojima se gusinica na povrtelju, a navlastito kupusu, tamane, možemo još dodat rassol, t. j. raztoplenu sol. Ako se naime ritkom rassolju gusinice na kupusu poliju, ne samo da će od nje poginuti, nego će sol ujedno i kao gnoj zemlji u prilog doći. (G. L.)

ŠKODLJIVOST VREBACA. Dugo su mislili, da su vrebci korisni zbog toga što uništavaju škodljive bube i muhe. Al se sad proračunalo, da vrebci priko godine oko 2 miliuna vika zrna pojidu u Evropi i po ovom njihova korist stoji prama škodi kao 5 prama 95.

Književnost.

Našim postovanim čitateljima, a osobito našim učiteljima priporučivamo ovu valjanu knjižicu :

„Pojavi u zraku“

ili

Što je zrak, vitar, rosa, mraz, magla, oblaci, dažd iliti kiša, snig, grad iliti tuča, grmljavina i blisak, nebeska duga i kako se može promina vrimena pogoditi. Pučka knjižica, u kojoj su označeni pridmeti veoma shvatljivo, pučkim dokazima protumačeni. Napisao je Ivan Perkovac. Knjižica je u velikoj osmini od 47 str. a cina joj 15 nov. Izdala je Matica ilirska u Zagrebu.